

**Załącznik do Uchwały Nr VI / 42/ 07
Rady Powiatu w Kolbuszowej
z dnia 29 marca 2007 r.**

**Powiatowy Program
Działań Na Rzecz
Osób Niepełnosprawnych
na lata 2007 – 2010**

I. WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem służącym realizacji polityki społecznej. Opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest wykonaniem delegacji zawartej w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123. poz. 776 z późn. zm.j, w art. 35 a ust. 1, który stanowi, że „ do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja zgodnych ze strategią województwa powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- 1 - rehabilitacji społecznej.
- 2 - rehabilitacji zawodowej,
- 3 - przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

W celu realizacji zadań wynikających z w/w ustawy opracowany został program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2007 - 2010.

Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: "Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi". Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawęża powyższą definicję określając: "Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie."

Dla potrzeb Powiatowego Programu przyjmujemy obie podane definicje, stosując określenia z ustaw do realizacji zadań z nich wynikających.

Przedstawiony poniżej program działań samorządu powiatowego precyzuje zadania w poszczególnych obszarach działań na rzecz osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem doświadczeń zdobytych w latach 1999 - 2006. Wskazują one, że w najbliższym czasie należy kontynuować podjęte wcześniej działania, jednocześnie zwracając uwagę na potrzebę zgłaszane przez środowisko osób niepełnosprawnych..

Dokument został opracowany we współpracy z wszystkimi samorządami gminnymi z terenu powiatu kolbuszowskiego. organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, jednostkami organizacyjnymi powiatu zajmującymi się problematyką osób niepełnosprawnych tj.: Powiatowym Urzędem Pracy w Kolbuszowej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej, Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Kolbuszowej. Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej, Starostwem Powiatowym w Kolbuszowej. SP ZOZ w Kolbuszowej. Został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

II SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE KOLBUSZÓWSKIM - STAN AKTUALNY

Na podstawie informacji uzyskanych z poszczególnych gmin stwierdza się, że powiat kolbuszowski, na który składa się 6 gmin (Kolbuszowa, Cmolas, Dzikowiec, Majdan Królewski. Niwiska, Raniżów), liczy 61 437 mieszkańców.

Na dzień dzisiejszy powiat nie dysponuje pełną informacją o osobach niepełnosprawnych i ich sytuacji.

Informacje te są z reguły rozproszone i jednocześnie mogą się wzajemnie pokrywać.

Część osób jest zarejestrowanych w bazach danych ZUS lub KRUS, część pobiera świadczenia z ośrodków pomocy społecznej na podstawie orzeczeń powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności.

Właściwość terytorialna oddziałów KRUS i ZUS nie pokrywa się z obszarem terytorialnym powiatu stąd też brak rzetelnych danych.

Na dzień dzisiejszy dysponujemy wyłącznie danymi Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej, którego zadaniem jest orzekanie o niepełnosprawności dla celów pozarentowych.

W 2006 r. do Zespołu wpłynęło 754 wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Z tego 553 wnioski dotyczyły osób poniżej 16 roku życia, 1 201 wniosków osób powyżej 16 roku życia. Wydano 1754 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Z tego 567 dotyczyło dzieci, z których 447 zaliczono do osób niepełnosprawnych, 120 nie zaliczono do osób niepełnosprawnych. 1187 wniosków dotyczyło osób powyżej 16 roku życia (do znacznego stopnia niepełnosprawności zaliczono 342 osoby, do umiarkowanego - 489 osób, do lekkiego stopnia niepełnosprawności - 294 osoby, 62 osoby nie zaliczono do żadnego stopnia niepełnosprawności lub odmówiono wydania orzeczenia ze względu na posiadanie aktualnego orzeczenia). Po raz pierwszy wydano orzeczenie o niepełnosprawności 696 osobom.

Na dzień 31 grudnia 2006 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kolbuszowej zarejestrowanych było ogółem 102 osoby niepełnosprawne bezrobotne, w tym 47 kobiet oraz 28 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, w tym 15 kobiet.

Jeżeli chodzi o strukturę zarejestrowanych osób niepełnosprawnych według poszczególnych kryteriów przedstawiała się ona następująco na dzień 31.12.2006 r.:

Stopień niepełnosprawności:

znaczny - 9 osób

umiarkowany - 57

lekki - 64

Wykształcenie:

wyższe - 5 osób

polic, i śr. zaw. - 28 osób

śr. ogólnokształc. - 9 osób

zas. zaw. - 51 osoby

gimnazjalne - 1 osoba

podstawowe i nieukończone podstawowe: 36 osób

W ciągu całego 2006 r. pracodawcy zgłosili ogółem 15 ofert pracy dla osób niepełnosprawnych w takich zawodach jak: sprzątaczką, portier, magazynier, robotnik gospodarczy, krawiec odzieży, kierowca - operator wózków jezdniowych, pracownik biurowy. Jedna oferta pracy przypadała na 9 osób niepełnosprawnych.

Na terenie powiatu funkcjonuje 4 zakłady pracy chronionej, w których ogółem zatrudnionych jest 250 osób niepełnosprawnych, w tym 158 osób z lekkim stopniem niepełnosprawności. 88 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. 4 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Na terenie powiatu funkcjonują następujące instytucje, w których osoby niepełnosprawne mogą uzyskać pomoc:

ośrodki pomocy społecznej (w każdej gminie),

powiatowe centrum pomocy rodzinie,

ośrodek informacji dla osób niepełnosprawnych oraz powiatowa wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego - działające w strukturach organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej.

dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku (79 miejsc) w Cmolasie

środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi prowadzony przez gminę Kolbuszowa, który jest placówką wsparcia dziennego,

poradnia psychologiczno - pedagogiczna, której rejon działania obejmuje 6 gmin.; sprawuje opiekę nad dziećmi i młodzieżą w wieku od 0-19 roku życia - łącznie 19 115 osób. Poradnia ma pod opieką 93 placówki oświatowe (przedszkola, szkoły, świetlice itp.),

- SP ZOZ.

Na rzecz osób niepełnosprawnych działają następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Kolbuszowej,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „RAZEM” w Cmolasie.
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny w Kolbuszowej.

Działania osób niepełnosprawnych wspierane są również przez takie organizacje jak PCK czy grupy charytatywne działające przy poszczególnych parafiach. Odsetek osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie powiatu z roku na rok rośnie. Część z tych osób nie posiada żadnych środków utrzymania, jedynym źródłem dochodu są świadczenia wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej w formie zasiłków: stałych, stałych wyrównawczych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych i celowych specjalnych a także renty socjalne wypłacane przez ZUS.

Osobom niepełnosprawnym mającym ograniczone możliwości poruszania się lub komunikowania się z otoczeniem udzielana jest pomoc w ramach pracy socjalnej.

III. GŁÓWNE CELE I ZAMIERZENIA PROGRAMU.

U podstaw projektowania programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych leży powszechne, uniwersalne uznanie, że:

- osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli - bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności.
- osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnych środków umożliwiających wyrównanie zmniejszonych wskutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw.
- konieczne jest stworzenie takich lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobie niepełnosprawnej takiej indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjalnych zdolności i możliwości dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

Założenia programu:

Celem programu jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu kolbuszowskiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym mieszkańcom. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- o kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych,
- o zwiększenie dostępu do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny,
- o likwidacja barier architektonicznych, transportowych oraz w komunikowaniu się.
- o zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.
- o zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej,
- o zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Sposób realizacji

Wstępem do realizacji Programu będzie zdiagnozowanie sytuacji osób niepełnosprawnych zamieszkających na terenie powiatu kolbuszowskiego z uwzględnieniem: przedziału wiekowego i stopnia niepełnosprawności,

Program będzie realizowany poprzez wykonanie poszczególnych projektów, które są ściśle nakierowane na osiągnięcie poszczególnych celów operacyjnych programu.

Projekty do realizacji:

Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.

Możliwości tkwiące w osobach niepełnosprawnych są ograniczane przez warunki, w jakich odbywa się ich społeczne funkcjonowanie. Wynika to nie tylko z generalnie niższego statusu materialnego, z występujących ograniczeń i utrudnień w społecznym funkcjonowaniu, ale także ze społecznego niezrozumienia ich potrzeb, a wręcz marginalizacji.

Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność do wypełniania podstawowych zadań społecznych i stanowi przeszkodę w realizacji własnych celów.

Postrzegana jest jako stan niepożądany, niekorzystny fakt społeczny, często nieświadomie wywołujący niepokój, budzący obawę, że i nas może spotkać podobny los.

Brak kontaktów powoduje, że w ocenach kierujemy się silnie zakorzenionymi w świadomości stereotypami, mitami, niesprawdzonymi informacjami, na podstawie, których przeciętny mieszkaniec powiatu postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich rent, miernych sukcesów życiowych i zawodowych, skali bezradności i koniecznej pomocy. Takie postrzeganie sytuuje te osoby w roli klientów różnych instytucji pomocowych i powoduje ich marginalizację.

Ograniczenia sprawności kojarzone są jako odchylenia od normy, a kontakt z osobami niepełnosprawnymi budzi poczucie bezradności i zaniepokojenia. Społeczne oczekiwanie idzie w kierunku dokonywania zmian w samej osobie niepełnosprawnej poprzez leczenie, rehabilitację, przystosowanie. Tymczasem problem osób niepełnosprawnych tkwi nie tylko w niepełnosprawności, ale także, a może przede wszystkim, w osobach sprawnych.

Istotna jest zatem zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec organizacji życia osób niepełnosprawnych, gdyż właściwe otoczenie społeczne stymulując wpływa na rozwiązywanie ich problemów.

Zadania do realizacji

- Opracowanie i wdrożenie programu działań informacyjnych, m.in. cykliczne programy w mediach przybliżające problemy osób niepełnosprawnych i organizacji społecznych działających na ich rzecz.
- Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez Powiat bądź organizacje pozarządowe - informacja + promocja imprez w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych.
- Opracowanie i prowadzenie strony internetowej dotyczącej problemów osób niepełnosprawnych w zakresie informacji, ulg, przepisów.
- Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmianę postaw, rozumienie i akceptację.

Zwiększenie dostępu do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.

Ważnym elementem wsparcia wczesnego procesu leczenia i rehabilitacji jest szybkie i adekwatne zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Wszystkie osoby niepełnosprawne, które potrzebują tych przedmiotów i urządzeń, powinny mieć do nich swobodny dostęp, niezależnie od swojej sytuacji finansowej.

W ramach programu pn. „Program ograniczania skutków niepełnosprawności” na podstawie zawartego Porozumienia nr 1/POSN/09/2005 z dnia 20 maja 2005 roku z PFRON na lata 2005 - 2007 działa wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych.

Wypożyczalnia świadczy swoje usługi na rzecz osób niepełnosprawnych które:

- utracił/- sprawność organizmu, są w okresie diagnozowania, potrzebują sprzętu rehabilitacyjnego a jeszcze nie posiadają orzeczenia o niepełnosprawności.
- posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, których konieczność korzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego potwierdził lekarz prowadzący.

Powiatowa wypożyczalnia realizuje swoje cele poprzez: nieodpłatne udostępnianie osobom niepełnosprawnym sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych w zależności od rodzajów niepełnosprawności z uwzględnieniem potrzeb w zakresie ich samodzielności i funkcjonalności oraz rehabilitacji.

Na podstawie **zawartego** porozumienia każdego roku Powiat składa wnioski o dofinansowanie zadania określonego w porozumieniu pn. „*Wypożyczalnia, konserwacja, serwis sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych*”.

Wypożyczalnia Sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych” funkcjonuje od lipca 2005 roku. W pierwszym roku funkcjonowania z wypożyczalni skorzystało 46 osób w tym troje dzieci. Liczba udostępnionego sprzętu rehabilitacyjnego wyniosła 18 szt. a urządzeń pomocniczych 30 szt.

W następnym roku tj. 2006 liczba beneficjentów korzystających z pomocy wyniosła 368 osób w tym 4] dzieci. Liczba udostępnionego sprzętu rehabilitacyjnego wyniosła 271 szt. a urządzeń pomocniczych 194.

Zadania do realizacji:

- skoordynowanie działań zmierzających do pełnego i adekwatnego w stosunku do rodzaju i stopnia niepełnosprawności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.
- zwiększenie ilości i asortymentu sprzętu rehabilitacyjnego i środków pomocniczych.
- wspieranie leczenia i rehabilitacji szerokim poradnictwem i wsparciem pracowników socjalnych oraz samych osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin.

Likwidacja barier architektonicznych, transportowych oraz w komunikowaniu się.

Barier architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, w komunikowaniu się i techniczne są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi.

Na dostosowanie mieszkań dla osób niepełnosprawnych składanych jest w PCPR rocznie około 15 wniosków. Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest adaptacja łazienek oraz umożliwienie samodzielnego wyjścia z domu (budowa podjazdu, montaż windy). Pomocą objęte są głównie osoby niepełnosprawne ruchowo.

Zadania do realizacji:

- systematyczne dostosowywanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych - likwidacja barier architektonicznych.
- tworzenie warunków społecznej komunikacji osób niepełnosprawnych.

Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Pomoc społeczna jest fragmentem polityki społecznej państwa, powołanym do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem pomocy jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych w taki sposób, aby osoba lub rodzina żyła u warunkach odpowiadających godności człowieka.

Osoby niepełnosprawne korzystają ze świadczeń pomocy społecznej na ogólnych zasadach, określonych w ustawie dla ogółu społeczeństwa.

Obok zabezpieczenia niezbędnych życiowych potrzeb osób niepełnosprawnych, konieczne jest również zorganizowanie takiej specyficznej pomocy, która umożliwi osobie niepełnosprawnej usamodzielnienie się i opuszczenie kręgu beneficjentów pomocy społecznej, pozwoli na prawdziwe ich upodmiotowienie. Rodzaj, formy i rozmiar tej pomocy powinny stymulować osobę niepełnosprawną do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów, przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego, który ma bezpośredni kontakt z osobą niepełnosprawną.

Zadania do realizacji:

- zdiagnozowanie środowiska.
- pomoc w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin - informacja i poradnictwo prawne - Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych,
- tworzenie warunków pełnej dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych.

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej.

Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, czyli również w kulturze, sporcie i rekreacji. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się zwłaszcza uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej,
- turnusach rehabilitacyjnych,
- zespołach ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo, rekreacyjnych i sportowych oraz innych zespołach aktywności społecznej, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych,
- integracyjnych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.

Wymienione formy zawierają w sobie działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyczną, choć nie zawsze jest to działalność podstawowa. I tak warsztaty terapii zajęciowej, które realizują również zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej mają na celu ogólny rozwój i poprawę sprawności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia przez zastosowanie różnych technik terapii zajęciowej. Natomiast turnusy rehabilitacyjne są formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, mającą na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie jest to działalność prowadzona głównie, a właściwie wyłącznie w środowisku samych osób niepełnosprawnych. Uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w tych formach aktywności ma pozwolić jej na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe. Powrót dotyczy tych osób niepełnosprawnych, które wcześniej jako najczęściej w pełni sprawne uczestniczyły w życiu społecznym i zawodowym. Natomiast wejście dotyczy tych osób, które najczęściej stały się niepełnosprawne do 16 roku życia.

Obecnie omówione powyżej działania realizowane są w powiecie głównie w oparciu o ośrodki PFRON poprzez organizacje pozarządowe, zakłady pracy chronionej oraz w mniejszym stopniu przez takie instytucje jak specjalne placówki oświatowe i opiekuńcze.

Rehabilitacja społeczna jest bardzo ważnym elementem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powinna być w następnych latach kontynuowana i rozszerzana we wszystkich wymienionych formach. Równocześnie należałoby zwiększyć efektywność działań w tym zakresie poprzez ich koordynację, popularyzację, kumulację środków oraz prowadzenie rzetelnej oceny rezultatów tych działań.

Zadania do realizacji:

- zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych mających ograniczenia w komunikacji społecznej w turnusach rehabilitacyjnych,
- zwiększenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w terapii zajęciowej, poprzez zwiększenie liczby uczestników istniejącego WTZ Caritas Diecezji Rzeszowskiej w Kolbuszowej,
- promowanie i wspieranie działań zmierzających do tworzenia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji kompleksowej i polega na ułatwieniu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia a w konsekwencji awansu zawodowego poprzez udzielenie osobie niepełnosprawnej takich usług jak:

- ocena zdolności do pracy w oparciu o odpowiednie badania lekarskie i psychologiczne.
- poradnictwo zawodowe,
- przygotowanie zawodowe,
- dobór i wyposażenie odpowiedniego miejsca pracy a w konsekwencji zatrudnienie.
- wspomaganie pozostawania w zatrudnieniu oraz dobór odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego umożliwiającego bądź ułatwiającego wykonywanie pracy.

Rehabilitacja zawodowa powinna dotyczyć zarówno młodzieży uczącej się, zwłaszcza w szkołach zawodowych na różnych poziomach kształcenia, jak też osób w okresie aktywności zawodowej pozostających bez pracy lub funkcjonujących już w określonych środowiskach zawodowych. Należy tutaj postawić za cel przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobom niepełnosprawnym zatrudnienia zgodnego z ich możliwościami psychofizycznymi i posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitację zawodową powinna być realizowana w kilku etapach:

Etap I - poradnictwo zawodowe oparte na ocenie zawodowej zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej oraz pomocy w podjęciu decyzji zawodowej. Służy to podjęciu konkretnej decyzji dotyczącej wyboru zawodu oraz wyborowi drogi prowadzącej do kariery zawodowej. Zasadnym jest rozpoczęcie tego procesu najpóźniej w ostatniej klasie gimnazjum. Uczniowie bowiem, poza otrzymaniem kompleksowej informacji o możliwościach dalszego kształcenia (w tym także placówkach edukacji specjalnej i placówkach realizujących programy kształcenia integracyjnego) powinni posiadać możliwość korzystania z usług doradczych w zakresie wyboru zawodu zgodnie z posiadanymi predyspozycjami i zainteresowaniami, jednakże zawsze zgodnie z możliwościami psychofizycznymi oraz wymogami rynku pracy.

Poradnictwo zawodowe to również działania realizowane na rzecz osób, które zakończyły systematyczne kształcenie zawodowe i pozostają w zatrudnieniu bądź okresowo nie mają pracy. Usługi doradcze dla tych osób są świadczone przez doradców zawodowych, głównie zatrudnionych w Powiatowych Urzędach Pracy. Bardzo istotnym jest umożliwienie tymże doradcom permanentnego podnoszenia kwalifikacji w zakresie doradztwa świadczonego na rzecz klientów niepełnosprawnych. Jednocześnie osoby niepełnosprawne muszą mieć zapewnione warunki lokalowe (w tym zniwelowane bariery architektoniczne) odpowiadające realizacji zasad poufności i dostępności do usług doradczych.

Etap II - doskonalenie i przekwalifikowanie zawodowe, które dotyczy osób dorosłych.

Celem szkoleń zawodowych jest przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy poprzez nabycie odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Istotny jest tutaj fakt zdobycia zarówno wiedzy teoretycznej jak też nabycie konkretnych umiejętności zawodowych.

Etap III - zatrudnienie lub podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych należy traktować jako jeden z najistotniejszych etapów rehabilitacji zawodowej. Dobór miejsca zatrudnienia koniecznie musi być dostosowany do stopnia uszkodzenia organizmu oraz przygotowania osoby niepełnosprawnej do pracy. Zatrudnienie może być realizowane zarówno w zwykłych zakładach pracy, czyli na tzw. otwartym rynku pracy jak też w zakładach pracy chronionej lub zakładach aktywności zawodowej.

Etap IV - wspieranie pozostawania w zatrudnieniu, co dotyczy szczególnie początkowego okresu zatrudnienia mającego na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej procesu adaptacji zawodowej oraz przystosowanie się do wykonywania zadań zawodowych i funkcjonowania w nowym środowisku pracy.

Zadania do realizacji:

- organizacja szkoleń zawodowych i przekwalifikujących,
- objęcie szerokiej grupy osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP formą warsztatową z zakresu nauki umiejętności poszukiwania pracy i otrzymywania zatrudnienia.

- włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Szczegółowy zakres zadań, sposób i termin realizacji oraz jednostki, osoby odpowiedzialne za ich realizację określa tabela stanowiąca załącznik nr 1 .

IV. FINANSOWANIE PROGRAMU

Część sformułowanych w programie celów jest już realizowana przez jednostki samorządu terytorialnego (powiat gminy) jak też inne, istniejące na terenie powiatu instytucje i organizacje. Dotyczy to zadań przypisanych ustawowo do takich jednostek jak: powiatowe centrum pomocy rodzinie, powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, poradnia psychologiczno - pedagogiczna, powiatowy urząd pracy. Jednakże część z nich. to zadania, które wymagają zaangażowania środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł.

W momencie przystąpienia do realizacji danego zadania Rada Powiatu w Kolbuszowej podejmie stosowną uchwałę w zakresie zabezpieczenia środków własnych z budżetu powiatu.

Zarząd Powiatu będzie czynił starania mające na celu pozyskanie środków na realizację zadań objętych programem.

V. MONITOROWANIE I OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

Monitorowanie i ocena realizacji „powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych" należą do Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.

Ocena ta dokonywana jest nie rzadziej niż jeden raz w roku.

W/w Rada składa Radzie Powiatu w Kolbuszowej sprawozdanie z oceny realizacji programu niezwłocznie po jej dokonaniu.

L.p.	Lista zadań	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizator	Źródła finansowania zadania
1.	1.przystosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. 2. przygotowanie miejsc parkingowych przed budynkiem urzędu gminy. 3. likwidacja barier komunikacyjnych poprzez zakup samochodu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych. 4.przystąpienie do realizacji programu „osoby niepełnosprawne w służbie publicznej”. 5. Rozwój placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych. 6.Uruchomienie Centrum Samorządowego Kultury i Biblioteki w Dzikowcu. 7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia i pomocy dla rodzin dotkniętych niepełnosprawnością	1.przystosowanie Szkoły Podstawowej w Dzikowcu, Mechowcu i Kopciach oraz w Samorządowego Centrum Kultury i Biblioteki w Dzikowcu. 2 przygotowanie miejsc parkingowych przed budynkiem urzędu gminy. 3 zakup samochodu przystosowanego do przewozu dzieci uczęszczających do Szkoły Integracyjnej w Kolbuszowej. 4. zatrudnienie 2 osób niepełnosprawnych. 5. Utworzenie gabinetu rehabilitacyjnego w Ośrodku Zdrowia w Dzikowcu.	2007-2010	Gmina Dzikowiec i jej jednostki organizacyjne.	środki własne gminy, dotacje z budżetu państwa, środki PFRON
2.	1.diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych, 2.wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych, 3.integracja osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem. 4. doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym. 5. likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.	1.działania mające na celu zdiagnozowanie środowiska osób niepełnosprawnych. 2.działania mające na celu wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych. 3. działania mające na celu integrację osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem. 4. - utworzenie Gminnego Zespołu ds. Koordynacji Zadań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. -utworzenie Grupy Wsparcia dla Rodziców Wychowujących Dzieci Niepełnosprawne. -przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym związanym z powstawaniem niepełnosprawności. -rozwój sieci usług opiekuńczych na terenie gminy. 5. likwidacja barier architektonicznych w budynku Urzędu Gminy i Ośrodka Zdrowia w Niwiskach,	2007 - 2010r.	Urząd Gminy Niwiska	środki własne gminy, dotacje z budżetu państwa, środki PFRON
3.	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach SP ZOZ	1. zainstalowanie wind spełniających wymogi Unii Europejskiej oraz spełniających wymogi	2007 r. -2010	SP ZOZ, powiat	Środki własne, środki PFRON, środki Unii Europejskiej, NIZ.

		dotyczące warunków funkcjonowania działalności medycznej w budynkach 0 określonych parametrach 2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach SP ZOZ 1 podległych przychodniach poprzez ich przebudowę i odpowiednie przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych. 3. Powiększenie bazy lokalowej i poszerzenie zakresu usług oddziału rehabilitacji, w szczególności poprzez: - remont i powiększenie sali gimnastycznej, - adaptację pomieszczeń do zabiegów hydroterapii, - zakup nowoczesnego sprzętu dla fizykoterapii i kinezyterapii, jak również dla terapii dzieci z uszkodzeniami ośrodkowego układu nerwowego. 4. zakup samochodu przystosowanego do transportu osób niepełnosprawnych dla potrzeb dializ.	j.w. 2008-2010 r.		
4.	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych u osób indywidualnych	1. Realizacja wniosków składanych przez osoby indywidualne	już bieżąco	PCPR - Kolbuszowa	W ramach przyznanych środków PFRON
5.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	1. Realizacja wniosków składanych przez osoby indywidualne	na bieżąco	PCPR - Kolbuszowa	W ramach przyznanych środków PFRON
6.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podst. odrębnych przepisów	1. Realizacja składanych wniosków	na bieżąco	PCPR - Kolbuszowa	W ramach przyznanych środków PFRON
7.	Dofinansowanie sportu, kultur), rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	1. Realizacja składanych wniosków	na wniosek	PCPR - Kolbuszowa	W ramach przyznanych środków PFRON
8.	Dofinansowanie rehabilitacji dzieci i młodzieży	1. Realizacja składanych wniosków	na wniosek	PCPR - Kolbuszowa	W ramach przyznanych środków PFRON
9.	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	1. Realizacja składanych wniosków	na wniosek	Powiat Kolbuszowski	W ramach przyznanych środków PFRON
10.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób	1. Organizowanie spotkań informacyjno doradczych dla osób - członków organizacji pozarządowych. 2. zapoznanie z dostępnymi formami	Przynajmniej raz w roku	PCPR, PUP, PPP, Starostwo Powiatowe - Kolbuszowa	W ramach posiadanych środków

		pomocy osobom niepełnosprawnym ze strony urzędów, instytucji działających w powiecie na rzecz osób niepełnosprawnych			
11.	Stworzenie możliwości kształcenia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	- założenie i prowadzenie szkoły podstawowej specjalnej publicznego gimnazjum specjalnego z siedzibą w Kolbuszowej Dolnej, na mocy porozumienia z powiatem kolbuszowskim. - finansowanie zajęć korekcyjnych wad postawy oraz z logopedii dla dzieci z przedszkoli Miasta i Gminy Kolbuszowa - utworzenie oddziału przysposabiającego do pracy zawodowej dla młodzieży upośledzonej w stopniu umiarkowanym i znacznym, aby zachować ciągłość kształcenia. - utworzenie oddziałów specjalnych i integracyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Powiat.	1 wrzesień 2007 r. 2007 r.	Miasto i Gmina Kolbuszowa 30 000 zł – budżet gminy	Subwencja oświatowa.
12.	Zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej i rehabilitacji osobom niepełnosprawnym	1. Pomoc dziecku niepełnosprawnemu i jego rodzinie. 2. promocja zdrowia w środowisku lokalnym.	na bieżąco	Przychodnie lekarskie, poradnie specjalistyczne, instytucje placówki rehabilitacyjne.	
13.	Utworzenie Ośrodka wczesnej interwencji lub poszerzenie działalności poradni psychologicznej o wczesne wspomaganie.	1. diagnoza dziecka, którego rozwój psychoruchowy przebiega nieprawidłowo w wielu sferach jednocześnie. 2. kompleksowa terapia prowadzona w sposób ciągły. - systematyczna ocena rozwoju i postępów oraz opracowanie programu terapii - wsparcie psychologiczne i podnoszenie kompetencji opiekunów – rehabilitacyjno – wychowawczych rodziców	2007-2010	Ośrodek wczesnej interwencji lub poszerzenie działalności poradni psychologicznej i pedagogicznej	Konieczność zwiększenia środków na funkcjonowanie PPP
14.	Udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologicznej – pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;	- Orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi. - Orzekanie o potrzebie indywidualnego	Na bieżąco	Poradnia Psychologiczna i Pedagogiczna	W ramach środków na funkcjonowanie jednostki

		nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły. -Profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży. -Udzielanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka. -Terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych.			
15	Wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych, zmierzających do poprawy sytuacji lokalnego środowiska osób niepełnosprawnych.	-pomoc finansowa w zorganizowaniu imprez integracyjnych .	Na wniosek	Powiat. organizacje pozarządowe	Środki własne organizacji, środki własne powiatu
16	Stworzenie powiatowej ewidencji osób niepełnosprawnych	-zebranie niezbędnej wiedzy o osobach niepełnosprawnych	Na bieżąco	Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych przy Starostwie Powiatowym w Kolbuszowej.	
17	Zwiększenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w terapii zajęciowej.	zwiększenie liczby uczestników istniejącego WTZ Caritas Diecezji Rzeszowskiej.	Na wniosek WTZ	Caritas Diecezji Rzeszowskiej. Powiat Kolbuszowski	środki PFRON. środki Caritas, środki własne powiatu